

РОЗДІЛ 5

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ОСВІТНЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКОЗНАВСТВА

УДК 657.37:005

Бондар Микола Іванович,
д.е.н., професор

декан факультету обліку та податкового менеджменту,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ДИНАМІЧНИХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ

Сучасна архітектура економічної безпеки як на макро-, так і на мікрорівнях зазнає перманентної трансформації під впливом полікризових явищ: від геополітичної нестабільності та воєнних ризиків до стрімкої диджиталізації та посилення кіберзагроз. За таких умов традиційні жорсткі («лінійні») освітні моделі підготовки кадрів втрачають свою ефективність. Постає об'єктивна спроможність системи вищої освіти (ЗВО) оперативно реагувати на запити ринку праці шляхом проектування гнучких, адаптивних та індивідуалізованих освітніх траєкторій для майбутніх фахівців з економічної безпеки на різних рівнях.

Науковий дискурс свідчить, що ключовими детермінантами, які визначають вимоги до компетентнісного профілю фахівця у сфері економічної безпеки є:

1. Глобальні безпекові тренди, які спричинені необхідністю управління ризиками в умовах розриву логістичних ланцюгів та санкційного тиску.
2. Технологічний імператив викликаний інтеграцією штучного інтелекту (AI), великих даних (Big Data) та блокчейн-технологій у фінансово-економічний моніторинг.
3. Дефіцит кадрів, здатних працювати у кризових умовах та забезпечувати релокацію й адаптацію бізнесу.

За даними аналітичних звітів (зокрема, Світового економічного форуму щодо ризиків та форсайтів ринку праці), попит на фахівців з управління ризиками, комплаєнсу та антикризового менеджменту зріс за останні роки на понад 25%. Проте спостерігається структурний розрив (*skills gap*) між теоретичним базисом випускників та реальними потребами стейкхолдерів.

Принципи нової безпекової парадигми мають бути чітко диференційовані за чотирма взаємопов'язаними вимірами:

– Рівень підприємства (мікрорівень): де домінують принципи резильєнтності, комплаєнсу, ризик-орієнтованого аудиту та постквантового захисту цифрових активів.

– Рівень регіону (мезорівень): де безпека вибудовується через кластеризацію, збереження промислового потенціалу, адаптацію до локальних воєнних руйнувань та раціональне природокористування.

– Рівень держави (макрорівень): що базується на постулатах інституційної міцності, детінізації фінансових потоків, адаптації до євроінтеграційних стандартів фінансового моніторингу та захисту кордонів і митного простору.

– Рівень реальної практики: де наукові доктрини конвертуються в конкретні управлінські інструменти регуляторів (таких як Мінфін чи БЕБ), оборонні технології подвійного призначення (DefenceTech) та стратегії виживання великого й малого бізнесу в умовах енергетичного та воєнного дефіциту.

Тому, трансформація освітнього процесу має базуватися на принципах *студентоцентрованого навчання, міждисциплінарності та дуальності*. Модель індивідуальної освітньої траєкторії (ІОТ) фахівця з економічної безпеки доцільно реалізувати через формування системного економічного мислення, глибоке розуміння фінансового, кримінального та господарського права, теорії економічної безпеки. Обов'язкове включення інструментів прогностичної аналітики, економічної розвідки (OSINT) та протидії легалізації тіньових доходів. Прикладом успішної реалізації цього напрямку є функціонування освітньої програми «Фінансовий моніторинг і аналіз», яка дозволяє готувати фахівців, здатних здійснювати превентивний контроль фінансових потоків та верифікацію контрагентів в умовах підвищеної невизначеності.

Сучасний науковий дискурс свідчить, що ключовими чинниками, які визначають вимоги до компетентнісного профілю фахівця у сфері економічної безпеки. Спираючись на наявний дидактичний та науковий базис, у нашому закладі вищої освіти наразі активно ведеться підготовка до впровадження окремого цільового напрямку підготовки фахівців з економічної безпеки. Це дозволить консолідувати наявні напрацювання та створити унікальний міждисциплінарний безпековий освітній простір.

Науково обґрунтоване проектування освітніх програм неможливе без залучення професійної спільноти. Доцільним є впровадження моделі *триплексної спіралі* (ЗВО — Бізнес — Держава). Зокрема регулярне рецензування ОП роботодавцями (представниками підрозділів безпеки банків, корпорацій, державних аудиторських служб) та залучення практиків до проведення бінарних занять, тренінгів та кейс-стаді.

Розвиток інституту дуальної освіти, що дозволяє інтегрувати теоретичне навчання з вирішенням реальних безпекових кейсів на підприємстві.

Таким чином, формування адаптивної освітньої траєкторії підготовки фахівців з економічної безпеки в умовах сучасних викликів вимагає від ЗВО відмови від статичних підходів. Динамізація освітнього контенту шляхом масштабування дисциплін на кшталт «Економічна безпека підприємства», розвиток профільних програм («Фінансовий моніторинг і аналіз») та розгортання нових спеціалізованих напрямків підготовки забезпечать високу

конкурентоспроможність випускників та синергетичний ефект для зміцнення національної безпеки в цілому.

Список використаних джерел:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року» : Указ Президента України від 11 серп. 2021 р. № 347/2021. Урядовий кур'єр. 2021. № 156. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#Text>
2. The Global Risks Report 2024 / World Economic Forum. Geneva : WEF, 2024. 124 p. URL: <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2024/> (або актуалізований звіт за поточний період).

УДК 657.37:005.35:339.923

Беженар Альона Юріївна,

*д.ф., старший викладач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна*

ТРАНСФОРМАЦІЯ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ESRS

Сучасна еволюція корпоративної звітності характеризується інституціоналізацією розкриття інформації у сфері сталого розвитку та поступовим переходом від дискретного фінансового звітування до інтегрованої моделі ESG-орієнтованої звітності. Визначальним регуляторним імпульсом зазначених трансформацій виступає Директива (ЄС) 2022/2464 (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD), положення якої істотно розширюють обсяг обов'язкового розкриття нефінансової інформації та закріплюють застосування Європейських стандартів звітності зі сталого розвитку (European Sustainability Reporting Standards, ESRS) як нормативно-методологічної основи формування звітності у сфері сталого розвитку [1; 2].

Імплементация ESRS зумовлює структурну трансформацію підходів до ідентифікації, вимірювання та розкриття ESG-інформації, що особливо актуалізується для країн, які перебувають у процесі євроінтеграційної адаптації, зокрема України. У цьому контексті відбувається поступова гармонізація національної системи корпоративної звітності із європейськими регуляторними вимогами, що передбачає підвищення рівня прозорості, порівнюваності та аналітичної цінності звітної інформації.

Методологічним ядром ESRS виступає концепція подвійної суттєвості (double materiality), яка відображає дуалістичний підхід до оцінювання релевантності інформації. У межах зазначеної концепції виокремлюються два взаємопов'язані виміри: суттєвість впливу (impact materiality), що характеризує фактичний та потенційний вплив діяльності суб'єкта господарювання на природне середовище та суспільні системи, та фінансова суттєвість (financial